

Gulrust i vintertriticale

Der er fundet gulrust i flere sorter af vintertriticale. Værst ser det pt. ud i sorterne Tulus og Gringo. Der er meldinger om angreb fra forsøg og praksis fra de fleste egne af landet, men det kan hurtigt vise sig at gælde hele landet.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Ved konstateret forekomst med gulrust på nuværende tidspunkt vil en pløjning og omsåning være det mest naturlige valg - i hvert fald i Tulus og Gringo.

Det er en vanskelig og ærgerlig situation, når der opstår problemer med en så tabsvoldende sygdom som gulrust. Vanskelig fordi der ikke er nogen, der ved, hvad der nu er det rigtige at gøre. Rådgivningen skal føre til, at landmanden ikke lider et unødigt tab, men samtidig skal han heller ikke have en ekstra omkostning, hvis det ikke er nødvendigt. I 2009, hvor der sidst var en epidemi med gulrust, medførte det et udbyttetab på 75 – 100 pct. i de sorter, som var på markedet den gang. Så galt behøver det ikke at gå igen, men der er en meget stor sandsynlighed herfor.

Gulrust har en inkubationstid på 24 dage ved 8 grader og 12 dage ved 20 grader. Det betyder i praksis, at på planter, der allerede nu er smittet med gulrust, vil gulrusten kunne opformeres to til tre gange på en måned, så det vil i modtagelige sorter med smitstof medføre meget kraftige angreb, inden vi når midten af juni. Sådanne planter vil ikke være i stand til at producere mere end 0 – 500 kg skrupne kerner pr. ha.

Hvilke sorter er angrebet?

I øjeblikket er det kun i sorter af vintertriticale, der er fundet gulrust. Vinterhvede og vintertriticale følges hver uge tæt i registreringsnettet. Registreringsnettet er åbnet for indberetning af fund i landmændenes marker, og vi opfordrer til, at fund af gulrust indberettes løbende. Indberetning via [registreringsnettet](#).

I Observationsparcellerne ved Flakkebjerg blev der i uge 12 registreret gulrust i vintertriticale, se tabel 1.

Tabel 1. Procent angrebne planter med gulrust i vintertriticale i uge 12 ved Flakkebjerg.

Sort	Pct. angrebne planter
Tulus	50
Ragtac	< 1
Gringo	50
SW Valentino 1	

Det er de samme observationer, der indtil videre er gjort rundt omkring i landet, nemlig at angrebet er værst i Tulus og Gringo, mens det ikke er så slemt i Ragtac. Der kun er få observationer i SW Valentino, da sorten ikke er udbredt i dyrkningen. Der er bl.a. observeret gulrust i en mark med Ragtac ved Ålborg. Få et overblik over observationer [her](#). Situationen kan imidlertid nemt være den, at om 14 dage kan Ragtac være lige så inficeret som de øvrige sorter.

Gulrust i andre kornarter

Den eneste kornart, hvor der med sikkerhed ikke kan forekomme gulrust, er i havre. For yderligere information se [Kan gulrust smitte mellem kornarter](#).

Risikoen for angreb af gulrust i vårbyg vurderes som yderst begrænset. I rug er hidtil også set mest gulrust i rugmarker, der ligger nabo til kraftigt angrebne triticaemarker.

Hvis man kommer frem til den konklusion, at man ville pløje sin mark med vintertriticale og så en ny afgrøde, skal man på baggrund af den nuværende viden vurdere, hvilke afgrøder der også har en risiko for at få gulrust - og dyrkningssikkerhed generelt. Se tabel 2.

Tabel 2. Alternative afgrøder til vintertriticale. De mest risikobetonede afgrøder står øverst.

Afgrøde	Type og grad af risiko
Vårhvede og vårrtriticale	Gulrust – nogen risiko
Hestebønner	Bladlus – nogen risiko
Ærter	Bladlus – mindre risiko
Vårbyg	Sygdom – minimal risiko ¹⁾
Havre	Almindelig dyrkningsusikkerhed
Majs	Almindelig dyrkningsusikkerhed

¹⁾ Der er kun en minimal risiko for store udbyttetab, hvis der vælges en sort, som har en god generel resistens, især er det nødvendigt med en god resistens mod bygrrust.

Hvis man er mælkeproducent, kan man ensilere vintertriticale som grønkorn i maj og efterfølgende så majs. Man kan selvfølgelig også bare pløje triticalet og så majs i første halvdel af maj. Dette er også en mulighed for andre producenter, men generelt er det svært at dyrke majs, og det er en klar fordel, hvis man har prøvet det før.

Hvad sker der nu?

Registreringsnettet er åbnet for indberetninger, så her er det muligt uge for uge at følge med i udviklingen af gulrust. Aarhus Universitet er i gang med opformering af gulrust, der er indsamlet rundt omkring i landet. Hvis alt går vel, så er gulrustracen/racerne identificeret primo uge 17. Samtidig startes forsøg med de sorter af vårhvede og vårrtriticale, det har været muligt at skaffe udsæd af, så det kan afklares, hvorvidt de er resistente. Dette skulle også være afklaret primo i uge 17.

Forfattere:

Mogens Støvring Hovmøller Aarhus Universitet og Peter Mejnertsen, Videncentret for Landbrug, Økologi.